

[1943, august 17. Londýn.] — Elaborát Štábu pre vybudovanie brannej moci s návrhmi pre rokovanie s britskými politickými činiteľmi o zabezpečení pomoci povstaniu na čs. území v poslednom období vojny.¹

(Návrh podkladu pro jednání s brit. polit. činiteli.)

I. MNO požádalo úrad gen. Gubbins² o pomoc pro povstání na čs. území, které předvídá v poslední fázi války. Podstata požadované britské pomoci má spočívatí ve výcviku a letecké přepravě domů menšího počtu osob ze zahraničí pro přípravu a řízení povstání, dále v poskytnutí lehké výzbroje nejméně pro 10 tisíc, podle možností až pro 80 tisíc osob a v její dopravě letouny domů, a konečně — v použití našeho letectva pro akce domů a v pomoci britského letectva pro bojové úkoly na našem území i pro dopravu domů. Lehké zbraně jsou: pušky, kulomety, automat. pušky, protitank. pušky, minomety, ruční granáty a střelivo.

Tuto žádost obdržel na vědomí též gen. Grasset.

Gen. Gubbins ve své odpovědi ze dne 22. VII. 43 žádá, aby mu napřed byly sděleny prostory a počty domácích jednotek pro zamýšlené povstání, jakož i pro ně předvídané operační plány. Kromě toho požaduje, aby začátek povstání byl nařízen z Londýna a ne podle oznámeného mu úmyslu na podnět domácích činitelů. Gen. Gubbins dále poznamenává, že bez přistoupení na jeho podmínky nemůže předložit čs. požadavky svým vojenským nadřízeným.

II. a) Čs. vojenské velení po zkušenostech z perzekuce vedoucích osob podzemního hnutí na čs. území nemůže s dobrým svědomím zaručit se za místa a počty osob připravených k povstání v přítomné době, natož pro dobu budoucí; tím odpadá i možnost posouzení operačních plánů skupin při povstání.

Uvedený problém zamýšlím řešit takto:

Z Vel. Británie vyslat čs. parašutisty pro přípravu povstání v určitých místech a udržovat s nimi spojení. Teprve ve zprávách tohoto přípravného sledu, zejména po zjištění početnosti jednotek pro povstání, připravit další činnost pro jednotlivá místa a oblasti a stále ji přizpůsobovat vyvíjející se situaci na čs. území.

b) Britský požadavek zahájení povstání na rozkaz z Londýna je zásadní povahy. Zde kromě problému čistě vojenského přistupuje důležitý zřetel politický. Odpovědní čs. činitelé v zahraničí nemohou dát souhlas neb rozkaz k povstání, nemají-li pravděpodobnou záruku, že podmínky jsou opravdu zralé pro zdar povstání; v těchto podmínkách je rozuměti především provedení doma všech potřebných příprav pro povstání, jakož i příznivá celková vnitřní situace prostředí doma, v Německu i na frontách.

Bylo proto rozhodnuto přenechat rozhodnutí o počátku povstání čs. činitelům ve vlasti, se kterými čs. vláda doufá, že bude moci udržovat těsný styk a sdělovat jim vývoj mezinárodní situace, zejména na frontách, aby povstání vhodně zapadlo do operací spojenců.

III. Z toho vyplývá, že nemůžeme splnit požadavky položené gen. Gubbinsem; tím by ovšem bylo vážně ohroženo celé jednání o britskou pomoc pro čs. povstání.

¹ Vzhľadom na to, že sme pôvodný dokument nemali k dispozícii, použili sme odpis, označený ako príloha 2b k zpráve Hlavného veliteľstva z 12. 12. 1944 (viď dokument čís. 561). Odpis pôvodného dokumentu, ktorý uverejňujeme, nie je datovaný a je označený ako odpis prílohy k čj. 117/taj. 3. odd. 1943. Dátum sme určili podľa údajov v 1. verzii zprávy o rokovaní so spojencami (SÚA Praha, E 22-12-12/306 n.).

² Generál Gubbins bol prednostom úradu SOE (Special Operations Executive).

Poněvadž těžiště našich orgánů vládních i vojenských je ve Vel. Británii, je také zapotřebí, aby také těžiště našich příprav bylo provedeno zde. Jelikož požadavky naše narazily na takovýto odpor u vojenského činitele britského, je žádoucí vyvolati zákrok britských politických rozhodujících osob u britských vojenských centrálních orgánů, aby uznali naše důvody a přislíbili pomoc na těchto podkladech, které jsme předložili gen. Gubbinsovi.³

V případě, že by snad britští vládní činitelé čs. stanovisko neuznali, nezbylo by než v této věci spoléhat výlučně na SSSR. Návrh na pomoc z SSSR jsem předložil pod čj. 33/Taj. 3. odd. 1943, 2. příloha.⁴

Za správnost opisu:

SÚA Praha. D 20-32-36/99—100. Odpis. Strojopisný priepis.

18

1943, september 3. [Londýn.] — Odkaz prezidenta dr. E. Beneša na Slovensko s odpovedami na dotazy slovenských nekomunistických protifašistických skupin a s návrhom, ako uskutočniť prevrat.¹

Odpovídaje na vaše dotazy² sděluji vám toto:

1. Nemohu odtud sám rozhodnouti, jak máte vy na Slovensku odboj organizovat a které osoby jej mají vésti. Když mne žádali z Prahy, abych to určil pro ně také, musil jsem odpovědět takto: „Žádám od vás bezpodmínečně, abyste pracovali všichni společně, svorně a jednotně. Jsou-li u vás skupiny, musí býti společný orgán, v němž by byla vůdčí osoba každé skupiny.“ To platí také pro Slovensko a dle toho se, prosím, zachovejte. Jakékoliv spory musí býti odloženy. My zde stejně postupujeme a i při rozdílnosti názorů pracujeme společně a jednotně. Máme sjednocenou celou naši akci, ve které spolupracují všechny směry společně, i když někteří jednotlivci (jako např. Osuský) stojí stranou. Také komunisté jdou jednotně s námi a pokuste se o totéž doma. Je to důležité.

2. Moje cesta do Ruska bude uskutečněna pravděpodobně během září. Jisto to dosud není, neboť to závisí na dohodě Angličanů a Rusů. Nemějte o to obavy, i když se v německé propagandě budou šířit o tom různé lži. Hájím stanovisko, že nemůžeme jíti jen s Rusy, stejně jako nemůžeme jíti jen s Angličany. Angličané cestu moji zdržují, chtějíce se patrně o řadě věcí ve střední Evropě dohodnout s Rusy dříve nežli bych do Moskvy došel já. Neobávám se toho. Věci ty skončí pro nás dobře.

3. Všechny podrobnosti, jak věci půjdou v době převratu a jak do toho z Londýna zasáhneme, nelze ještě říci. Musím o té věci mluvit také s Moskvou. Jisto však je toto:

a) Při pádu Německa musí hned být odstraněn dnešní režim na Slovensku,

³ Vid' aj dokument čís. 27.

⁴ Vid' dokument čís. 561 z 12. 12. 1944 (odsek „Jednání o pomoc s SSSR“).

¹ Dokument je v záhlaví označený ako „Zpráva na Slovensko“ a pod nadpisom je dátum „3. září 1943“. Pravdepodobne ide o odpis, lebo aj Benešov podpis je napísaný na stroji. Zpráva bola určite odoslaná na Slovensko, ale nevieme, akou cestou.

² Beneš mal zrejme na mysli otázky kladené v odkazoch, ktoré prichádzali do Londýna v lete r. 1943 od príslušníkov nekomunistických odbojových skupin na Slovensku (Flora—Viestová, Pisár—Kapinaj, inž. Országh a ďalší). Tieto zprávy z domova (máj—august 1943) sme mali k dispozícii len sčasti.